

INTRODUCCIÓ

L'educació ens ha d'ajudar a viure i la mort és part de la vida.
Margarita Boladeras

La mort, el darrer capítol de les nostres vides, continua essent un gran tabú. Malgrat que és una realitat que tard o d'hora afecta a totes les persones, es troba silenciada en molts àmbits de la nostra societat.

El projecte «La mort, digna i il·lustrada» és una iniciativa de l'Associació DMD (Dret a Morir Dignament) per contribuir a fer més visible la mort i promoure una reflexió crítica sobre aquest fet vital. Consisteix en una exposició col·lectiva itinerant de 25 joves artistes, que a través de les seves obres deconstrueixen la imatge estereotipada de la mort, creant noves mirades i formes de representació.

Per abordar pedagògicament els objectius del projecte s'ha elaborat #MORTDIGNA, un recurs educatiu dirigit a l'alumnat d'Educació Secundària que visiti l'exposició itinerant. El material didàctic consta dels apartats i activitats següents:

Apartat	Objectius didàctics	Continguts
Abans de la visita	Identificar les idees preconcebudes i la mirada predominant sobre la mort. Introduir el concepte de Mort Digna. Dur a terme un procés creatiu.	Activitat 1: Com mirem la mort? Activitat 2: Viure amb dignitat, fins al final. Activitat 3: Il·lustrar la mort digna.
A l'exposició	Observar i valorar les obres d'una exposició artística. Llegir plafons explicatius. Comprendre i analitzar la informació.	Activitat 4: Gaudir i pensar l'art. Activitat 5: El dret a morir dignament.
Després de la visita	Analitzar, interpretar i valorar l'exposició. Elaborar la fitxa tècnica d'una obra artística. Reflexionar sobre la relació de la societat amb la mort.	Activitat 6: YouTubers culturals. Activitat 7: La fitxa tècnica. Activitat 8: L'eutanàsia a debat.

ABANS DE LA VISITA

ACTIVITAT 1. COM MIREM LA MORT?

a) Quines d'aquestes paraules associaries amb la mort? Escull-ne 5.

-Calavera
-Pau
-Amor
-Bellesa

-Papallona
-Somriure
-Llum
-Lletjor

-Tomba
-Sofriment
-Odi
-Foscor

b) Raona la selecció. Explica quines imatges, sentiments i pensaments et produeix la paraula mort.

Imatges: _____

Sentiments: _____

Pensaments: _____

c) Agrupeu-vos en equips de quatre i poseu en comú les diferents respostes. A partir de les diferents reflexions, elaboreu una definició de la mort. Després, un representant de cada grup compartirà els pensaments de cada equip amb la resta de la classe.

a) Què necessitem per gaudir d'una vida digna? Ajunteu-vos per parelles i elaboreu un llistat d'allò que considereu necessari per a garantir la dignitat humana.

b) Hi ha maneres més o menys dignes de morir? Quines característiques penseu que ha de tenir una mort digna? Debateu conjuntament a l'aula i anoteu les conclusions.

c) Què significa la paraula eutanàsia? Si no la coneixes, cerca-la al diccionari i defineix-la. Busca també el seu origen etimològic i explica'l.

d) Saps què són les cures pal·liatives? I el document de voluntats vitals? Investiga-ho i explica en què consisteixen.

ACTIVITAT 3. IL·LUSTRAR LA MORT

Imagina't que ets un il·lustrador professional i reps l'encàrrec d'elaborar una il·lustració sobre la mort digna. Per on començaries?

a) Documentar-se: un bon pas per iniciar un procés creatiu és documentar-se per tal d'enriquir el propi imaginari amb referències gràfiques diverses. Busca imatges d'artistes visuals sobre la temàtica de la mort i del dret a morir dignament als cercadors d'internet i a les xarxes socials.

b) Esbossar: el segon pas, és fer un brainstorming visual, preparant diferents esbossos de l'obra.

c) Crear: finalment, cal escollir algun dels camins que hagi prefigurats en els esbossos i desenvolupar l'obra artística! Per fer-ho, sigues creatiu a l'hora d'escollir el suport, el format i les tècniques artístiques.

Durant el procés creatiu i quan tinguis l'obra acabada, pots fotografiar la teva peça artística i difondre-la a través de les xarxes socials amb l'etiqueta #mortdigna.

ACTIVITAT 5. EL DRET A MORIR DIGNAMENT

Quina entitat ha organitzat l'exposició? Com es diu i quins objectius té?

Per quina raó s'ha creat l'exposició "La mort digna i il·lustrada"

Quina és la situació actual del debat polític sobre la mort digna? És legal l'eutanàsia?

DESPRÉS DE LA VISITA

ACTIVITAT 6. YOUTUBERS CULTURALS

Imagineu que teniu un canal de YouTube que tracta temes culturals. Per parelles, prepareu un vídeo-crònica de l'exposició. Seguiu els passos següents:

Guió: redacteu què passarà i què direu durant la filmació. Per fer-ho, redacteu prèviament un resum de l'exposició que tingui, com a mínim, aquests punts:

Temàtica i motivació de l'exposició

Interpretació valorativa de l'exposició

Preproducció: penseu i anoteu en un document tot allò que necessitareu per la filmació (vestuari, objectes, condicions lumíniques, localitzacions, etc.)

Filmació: graveu el vídeo amb un telèfon mòbil, una càmera o qualsevol altre dispositiu que tingueu a mà. Procureu que les imatges quedin ben enquadrades, il·luminades i enfocades.

Postproducció: si ho considereu necessari, editeu el vídeo amb algun programa senzill d'edició audiovisual. En aquesta fase, si voleu, podeu afegir música o recursos sonors al vídeo.

Si voleu, podeu difondre el vostre vídeo a les xarxes socials amb l'etiqueta #mortdigna.

ACTIVITAT 7. LA FITXA TÈCNICA

Durant la visita a l'exposició, quina obra et va agradar més? Si no recordes totes les obres, les pots tornar a mirar en aquest enllaç: www.instagram.com/lamortdigna/

Analitza l'obra escollida, documenta't i completa aquesta fitxa:

a) **Dades:**

Títol: _____

Autor: _____

Cronologia: _____

Estil: _____

Tipologia: _____

Tema: _____

b) Context històric i cultural:

c) Anàlisi formal:

Composició

Cromatisme

Tècnica

ACTIVITAT 8. L'EUTANÀSIA A DEBAT

Realitzeu un debat a l'aula sobre l'eutanàsia, seguint els passos següents:

Organització: el grup classe es dividirà en dos grups d'alumnes. Un estarà a favor de l'eutanàsia i l'altre en contra. S'escollirà una persona de cada grup per fer un equip de dos moderadors.

Preparació: cada grup pensarà i escriurà una llista d'arguments per defensar la seva postura.

_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Debat: es desenvoluparà respectant els torns de paraula i seguint les pautes de les persones moderadores. Caldrà prendre nota de les idees clau.

Conclusions: es revisaran conjuntament els arguments presentats i es valorarà l'actuació dels dos grups des del punt de vista formal (respecte al torn de paraules, respecte al grup contrari, equilibri d'intervencions per part del grup) i del contingut (solidesa i riquesa dels arguments).

Nadie con una buena vida quiere morir. Pero cuando la enfermedad no deja más horizonte que el sufrimiento, la incapacidad, la dependencia y el deterioro físico y moral, convertir el derecho a vivir en la obligación de hacerlo, no sólo no respeta la libertad individual para tomar personalmente sus propias decisiones sino que supone, además, una crueldad imposible de justificar por la presunta voluntad de un creador bondadoso. Permitir el fin de una vida que ya sólo produce sufrimiento es, sencillamente, cumplir con una elemental exigencia humanitaria y solidaria. Pero el derecho a decidir sobre la propia muerte no obtiene su justificación moral en la evitación de sufrimiento sino en el derecho a ejercer la propia soberanía y el gobierno en todos los momentos de nuestra existencia (...).

Luis Montes, Fernando Marín, Fernando Pedrós y Fernando Soler, *Qué hacemos para conseguir que la lucha por una vida digna incluya la exigencia de una muerte digna*, Akal, Madrid, 2012